

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Octava. Mariani nominis encomia prosequimur, iuxta alias eius significationes à Patribus probatas, nimirum, quod interpretetur, Domina, Illuminata, Illuminatrix, vbi multa de eius Sapientia: ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

HOMILIA VIII.

Mariani nominis encomia prosequimur, iuxta alias eius significationes à Patribus probatas, nimirum, quod interpretetur Domina, illuminata, Illuminatrix: necnon, Spes, Imitatrix Dei, Deus ex genere meo, & similia; pariterque increpantur, qui nomen Marie, à primordiis Ecclesie receptum, in aliud mutare gestiunt.

D. Bern. ser.
s. d. nom. V.

VEHEMENTER gauderem, si sancti nostri patris Bernardini melliflua illa verba nunc mihi veraciter surpare potuissem: Testis (inquit) conscientia est Dominus, quod si quando caelestis gratia largiente exterioribus curis exemptus, laudibus Virginis valeo totus, vel per horam occupari, tantamenis letitia saucior, tantaque interius suauitate perfundor, ut cunctis mundi vanitatibus, & concupiscentiis conculcatis, nil aliud appetam, quam cum ipso letitia spiritus, si daretur, statim exsilire ad Dominum, antequam illud gaudij spiritalis, curis iterum redemptibus, auferatur, & stimulantem memoria delictorum, Cythara conuertatur in luctum, & iubilus (proh dolor) in lamentum. Vide igitur quanti sit felicitatis, & glorie, in illa patria Dei Genitricem Virginem benedictam stipatam ordinibus Angelorum, chorus Virginum comitanti, vultu plenissimo gratiarum in suo dignitatis solio presidentem, reuelata iam facie contemplari; quandoquidem in sordibus carnis adhuc, & mundi luto degenitibus tam leta contingit in eius nominis contemplatione sentire. Ad ipsum itaque Mariae nomen iterum contemplandum, iterum, atque iterum descendere libet: hæc ille. Verum, tametsi ea tam exuberanti in ver-

landis laudibus nominis Mariæ læticia, qua D. Bernardinus fruebatur, non ego perfundar, ea tamen est huic sacrosancto nomini diuinitus insita dulcedo, vt non moleste feram, reliqua, quæ de illo sedula meditatione ruminari, in lucem edere. Inter alias significationes Mariani nominis, celebris est illa, quod lingua Syriaca Maria, Domina, seu dominans interpretatur: ita docuere grauissimi Patres; Epiphanius, Hieronymus, Chrisologus, D. Epiph. Eucherius, Anselmus, Diuus Bonauentura, ser. de laud. ra, & Diuus Damascenus, qui libro quarto de Fide, dixit: Gratia (nam hoc sonat D. Hieron. Ann. vocabulum) Dominam parit (id enim lib. de nom. Mariæ nomine significatur) vere enim verum hebre. omnino domina facta est, cum creatoris Mater D. Chrisolog. exstitit: hæc ille; & ante omnes hos Patres, immo & ante natum Christum Rab. D. Eucher. benu Haccadòs in responsione ad petitiones Antonini Romani Consulis scripsit, Matrem Messie absolute Dominam D. Ansel. de vocitandam fore. Idem etiam (vt refert excell. V. Galatinus libro septimo capitulo decimo c. 7. tertio) obseruauit, quod in illis verbis D. Bonau. in Isaiæ 9. nimirum, ad multiplicandum imperium, quæ in hebræo respondent illis, quæ c. 3. sunt in nostra Vulgata: & multiplicabitur eius imperium: contineri hæc duo nomina: Mariam, Dominam, vt indicaretur, Orithod. c. 3. Mariam matrem Messie futuram dominam vniuersi, & principatum eius simul cum Christi principatu, de quo ibi est sermo, fore multiplicandum. Isai. 9.

Certe illud interest inter nomina imposita à Deo, & ab hominibus, quod hi præclara nomina egregiaque epitheta tribuere solent; quibus tamen bona nominibus correspondentia conferre non valent: Deus autem, cum nomen imponit, dignitatem iuxta eius excellentiam debito tempore confert. frequenter quidem summi Pontifices, & Imperatores honorifica nomina absque opibus tribuunt, Titulares, Episcopos, Palatinos, Comitatus, & Marchionatus: illustres sane Tituli, sed vani, & inanes: at Dei magnificentia non inania, & fucata, se solit.

solida, & vera nomina cum dignitatis collatione imponit: Adam quidem, principium generationis, & Euam, matrem viuientium cognominauit, & re ipsa effecit: Abraham, & Euam: multarum gentium parentes; Iacobum Israellem Deo praevalentem; Ioanni gratiam significanti, simul nomen, & gratiam praecursoris contulit: Ecclesiae suae Principem, qui Simon antea vocabatur, *Cephas* Syriaca lingua, latina vero *Petrum*, vel *Petram* appellauit, quia illum re, & nomine solidum Ecclesiae fundamentum constituturum decreuerat. Cum ergo diuinitus fuerit impositum nomen Mariae, quae *Dominus* interpretatur, reliquum est beatae Virginis mitum in modum congruere. Vnde Ecclesia Catholica vno ore *Dominam* illam constituit, dicens:

*O gloriosa Domina,
Excelsa super sydera.*

Marianum hoc dominium adeo late patet, ut caelestes orbis, terrenum hemisphaerium, & tartareas regiones comprehendat, ut disertis verbis ipsa Virgo nos edocuit, dicens: *Cyrum caeli circumuisola, & profundum abyssi penetraui, & in fluctibus maris ambulauit, & in omni terra steti, & in omni populo, & in omni gente primatum habui, & omnium excellentium, & humilium corda virtute calcavi.* Ecce fatetur se dominari in caelo: *Cyrum caeli circumuisola* in Inferno: *abyssum penetraui* in Purgatorio: *in fluctibus maris ambulauit*: poenae enim Purgatorij fluctus sunt transeuntes, non semper permanentes: addit tandem se dominari in terra: *in omni terra steti, & in omni populo, & in omni gente primatum habui*, iura disponunt, ut filij non emancipati, qui sub parentum tutela degunt, quicquid acquirunt, in parentum dominium transferatur. vnde aiunt Iurista: quicquid acquirat filius, acquirat patri: cum ergo Christus Dominus singulis operationibus suis meruerit dominium omnium rerum, vnde & ipse dixit: *Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra;* quod, & Dauid praedixerat: *Dominabitur*

à mari usque ad mare: consequens est, totum id in Matris ius cessisse: nec enim eo iure obseruacissimum filium dilectissimam Matrem priuasse credendum est: si ergo ipse Dominus, ipsa etiam Domina, si ipse Rex, ipsa & Regina. Vnde Diuus Damascenus, ius dominij beatae Virginis in iure dominij quo partus eius gaudebat, constituit, dicens: *Merito creaturarum omnium declarata est domina, qua illum enixa est, per quem condita sunt omnia*: & Rupertus nostro argumento accommodatus dixit super Cant. c. 4. *Cantica: Pradicabitur de te, quod sis Mater Christi, ac proinde Regina caelorum, totum iure possidens filij regnum.* Iure, quidem ait; quia iure maternitatis id sibi debebatur; ius enim Matris est, ut quicquid acquirat filius patre carens, acquirat matri, ut adnotauit Anselmus libro de excellentia Virginis, de excell. v. vbi illam curiae caelestis dominam vocat: & materno iure caelorum regnum, suum effecisse ait, & Christum alloquens subdit: *Tota tua est, tota que per te eadem caelestis curia sua*, id est, Virginis Matris tuae. Quibus consonant verba Arnaldi Abbatis, ut habetur in bibliotheca sanctorum Patrum, dicens: *filij gloriam non tam communem iudicauit, quam eandem.* Consonant & alia Petri Damiani in sermone de Natiuitate Deiparae: *Fecit in te magna, qui potens est, & data est tibi omnis potestas in caelo, & in terra.* Sed ante illos omnes haec praecelara scripsit Athanasius homilia de Deipara: *Quandoquidem Christus Rex est, qui natus est ex Virgine, idemque Dominus, & Deus, & propter Mater, que eum genuit, Regina, & Domina, & Deipara proprie appellari debere censetur.* Figurauit adamulim hoc vniuersale Virginis dominium Esther regina, de qua diuina referunt eloquia, quod assumpsit duas famulas, & super vnam innitebatur, altera vero famularum sequebatur dominam, d. fluentia in humum indumeta sustentans: *Dux famulae (inquit Diuus Bonauentura) quarum domina est regina.*

na Maria, sunt angelica, & humana natura: intelligentia angelica est famula, super quam domina innititur in cœlo, anima autem humana est famula, quæ dominam suam sequitur in mundo, colligans virtutes, & exempla Mariæ. Adnotat autem magnus ille Cancellarius Parisiensis, quod quia regnum Dei diuisum est in duas partes, cuius altera misericordia, altera iustitia est, ut cecinit Regius Vates: *duo hæc audiuit, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia: dimidium huius regni filius matri contulit, iusticiam verò sibi reseruauit, iuxta illud: Pater non indicat quemquam, sed omne iudicium dedit filio: ipse enim solus in forma visibili iudicaturus est viuos, & mortuos. Extat etiam alius insignis titulus Mariani domini super omnes creaturas, quod ut refert Diuus Lucas, Christus Dominus, sub cuius dominio, & imperio omnia iacent, subditus erat Virgini: vnde Diuus Bernardus dixit: *Deus, cui seruiunt Potestates, & Principatus obediunt, subditus erat Mariæ.* Si ergo Rex ille Græciæ pater, ut probaret Diophanto filio suo omnia sua regna subesse, & ad nutum obedire, hoc argumentandi genere utebatur: Diophanti obedit vxor mea, & vxori meæ obedit ego, mihi autem obediunt omnia mea regna: ergo omnia illa subsunt, & obediunt Diophanti filio meo; licebit quidem simili modo ratiocinari: Christus Dominus subditus erat Mariæ, & Christo Domino subdita erant omnia regna mundi tam cœlestia, quàm terrestria: ergo beatæ Mariæ subditæ sunt omnes creaturæ tam terrestres, quàm cœlestes: est igitur omnium creaturarum Domina. Adde his, quod inter titulos domini ille magni momenti est, qui per emptionem soluto precio acquiritur, ut constat ex Procurores. § penultimo. ff. de tributo, & § vendite instituit de rerum diuisio. cum ergo Christus Dominus emerit genus humanum: *empti enim estis precio magno, ut ait Apostolus, & beata Virgo precium**

hoc illi subministrauerit, nō enim aliunde, quàm ex Mariæ carnem, & sanguinem sumpsit, quem in precium redemptionis Deo Patri obtulit: consequens est, titulo, & iure huius emptionis beatam Virginem dominam esse generis humani: Ad Dæmones etiam dominium eius extendi, illud non obscure indicat, quod tam in sacris, quàm in prophanis literis Serpens, & Draco, potentia, & regni symbolum fuerunt: vnde Ezechiel Regem Pharaonem vocat Draconem, & cōtrouersiam inter Amman principem, & Mardocheum Spiritus sanctus per duos Dracones designauit in fornico ipsi Mardocheo: cum ergo de B. Virgine Deus à principio creationis mundi prædixisset, antiquum serpentem ab ea fore interimendum: *ipsa conteret caput suum: certe sicut Dæmon acquirit dominium eorum, quos potentia diabolice suæ suasionis vincit, ita B. Virgo dominium acquisiuit super Dæmonem, quem mirabili suæ potentia virtute conterens peruenit deuicere, ac suo imperio subiugauit.* Hinc S. Getardus Episcopus, & Martyr dicebat: *S. Gerardo Inuitus quoque infernus, beata Maria, ululat, Episcopus, & procacissimi Dæmones clamant. secundum enim Papiam, Domina, interpretatur, dans minas: vnde ipsa inimicis humani generis dominans, minas inserta: quæ ethymologia non longè abest alia Catholici, dum interpretatur, domina, id est, domans manus; ipsa quidem super Dæmones dominans, tanquam indomitas bestias illos domat, manus ligat, ferocitatem comprimit, ac superbam petulantiam coërcet. Vnde D. Bernardus super missa, ait: Dæmones non solum Virginem pertimescere, sed audita hac voce, Maria, contremiscere, instar enelopsis de Hectore dicentis illud Poëta:*

Nomine in bello ore pallida semper eram.

Atqui hoc latissimum, ac amplissimum Marianum dominium super Angelos, ac Dæmones contemplans magnus ille Mariæ laudum præco, sanctus Pater Bernardus, ea, qua solet pietate dixit:

Joan. Geron
eraff. 4. m
Magn. exer. 5

Psal. 61.

Joan. 3.

Ant. 2.

D. Bern. sup.
miss. hom. 1.

1. Cor. 6.

Ezech. 29.

Gen. 3.

S. Gerardus

Episcopus, &

procacissimi

Dæmones clamant.

secundum enim

Papiam, Domina,

interpretatur,

dans minas: vnde

ipsa inimicis

humani generis

dominans, minas

inserta: quæ

ethymologia non

longè abest alia

Catholici, dum

interpretatur,

domina, id est,

domans manus;

ipsa quidem

super Dæmones

dominans, tanquam

indomitas bestias

illos domat,

manus ligat,

ferocitatem

comprimit, ac

superbiam

petulantiam

coërcet. Vnde

D. Bernardus

super missa,

ait: Dæmones

non solum

Virginem

pertimescere,

sed audita

hac voce,

Maria,

contremiscere,

instar

enelopsis

de Hectore

dicentis illud

Poëta:

Nomine in bello

ore pallida

semper eram.

Atqui hoc

latissimum,

ac amplissimum

Marianum

dominium

super

Angelos,

ac Dæmones

contemplans

magnus ille

Gen. 16. dixit: Mater Domini effecta est domina omnis creature, quomodo enim subiecerunt creature, quæ Mater effecta est Creatoris: ideo merito dici potest ad quamlibet creaturam illud Genes. Reuertere ad Dominam tuam, & humiliare sub manu ipsius: quæ verba dicta fuerunt Agbar de Sara: quippe ipsa Virgo verè est Sara, quæ Princeps interpretatur, quæ verum genuit Isaac, scilicet, filium Dei, in cuius semine benedictæ sunt omnes gentes: per quem omnis creatura principatum habuit: hæc ille. Ex quibus omnibus facile deprehenditur, quantum deliret, sparietque; blasphemet Caluinus, dum beatam Virginem è folio suæ maiestatis deturbare contendens dixit: Ipsa se ancillam vocat: ergo Papisæ perpetram Dominam, & reginam nominant. O barbarum, ac stolidum argumentandi genus: numquid Abigail, quæ se ancilla in famulorum David profitebatur, vxor ipsius David non fuit: numquid Esther, quæ se vocauit ancillam regni Persarum, & Medorum, sceptrum non tenuit: quid ergo obstat, impie Hæresiaracha, eandem simul esse Creatoris ancillam, & creaturarum dominam? nonne totius Orbis Reginae velint, nolint. Dei mancipia sunt? Sed Caluiniano spreto delirio, adhuc excellentius aliud dominij genus in beata Virgine emicuit, quod omnem aliam dominandi rationem longo interuallo superat: dum perfectum sensitiui appetitus dominium habuit, iuxta illud: Sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. De hoc genere dominij loquens Salomon Proverbiorum 16. dixit: Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, expugnatore Vrbium; Septuaginta interpretes legunt: qui dominatur iræ, melior comprehendente ciuitatem. Paralles autem Caldeus: melior, inquit, est lenis ira animi, quam fortis, & qui domina uo sibi ipsi magis, quam ille, qui capit pronunciam. Nicolaus de Lyra in Commentario huius loci refert, Diogenem philosophum dixisse Alexandro Magno, qui multas Vrbes expugnauerat, quod erat seruus serui sui, quia Diogenes per

rationem dominabatur suo sensitiuo appetitui, Alexander verò magnus seruiebat appetitui suo. Ex doctrina autem D. Gregorij Glossa ordinaria reddit rationem, quare maioris fortitudinis argumentum sit seipsum, quam Vrbes vincere. quia Vrbes sunt extra nos, appetitus verò sensitiuus intra nos est: constat verò, difficilius vinci inimicos domesticos, quam externos. Hinc Horatius Poeta dixit:

*Latiu regnes, audium domando
Spiritu, quam si Lybiam remotis
Gadibus iungas, & vterque Pennis
se uiat vni*

quibus consonant alia egregia Boetij carmina in hunc modum eloquenter dicentis:

*Qui vult esse potentem,
Animos domet ille feroces:
Nec victa libidine colla
Fedis submitat habentis,
Etenim licet Indica longè
Tellus sua ira tremiscat;
Et se uiat vltima Thule,
Tamen atrox pellere curas,
Miserasq; fugare querelas,
Non posse, potentia non est.*

Iam ad aliam non minus celebrem Mariani nominis significationem accedamus, si placet, Sanctus Isidorus, Diuus Bernardus, & Diuus Bonaventura, Venerabilis Beda, & doctissimus Eucherius interpretantur Mariam, vt idem sit, quod illuminata, seu, illuminatrix, quæ duo cognomina, quàm perfectè Deiparæ Mariæ congruant, latius, si placet, elucidemus. Albertus magnus in Commentario super caput primum Lucæ, contemplans varia illuminationum genera, quibus beata Virgo n. i. f. e fuit illustrata, ad decem capita illa reuocans, his, quæ sequuntur verbis, commemorat. Illuminatio perlectionem Scripturæ collecta, illuminatio studiorum inuenta, illuminatio contemplationis oculo percepta, illuminatio familiaribus apparitionibus Angelorum cordi Virginis inuicta, illuminatio crebris Dei reuelationibus.

D. Gregorij
lib. 15. in En.Horat. oda
2. lib. 2.
Boet. de consol.
solat. lib. 3.
met. 5.D. Isidor. 7.
ethim.D. Bern. ser.
de nat. Mar.
& sup. miss.

D. Bonau. 110

spec. B. V. e.

3 Beda in

Luc. cap. 1.

D. Eucher.

l. de altercat.

sinag. & eccl.

Albert. mag.

bus clara. illuminatio per haustum diuina dulcedinis, & gustum, & experimentum certissimum infusa, quando gustauit, & vidit, quia bona est negotiatio eius; Illuminatio per salutationem, & doctrinam Gabrielis infusa, illuminatio specialiter per aduentum Spiritus sancti, & virtutis Altissimi supersplendide donata; & tandem illuminatio per inhabitationem totius diuinitatis in eam corporaliter superimpleta, vt vere amicta sit sole, & luna sub pedibus eius. Sed ex his præcipua capita, ne, si omnia velim comprehendere, in infinitum abeat oratio, sanctorum Patrum monumentis, ac doctrinis locupletemus. Et quidem imprimis beatissimam Virginem inter omnes creaturas fidei lumine perfectissime fuisse illustratam contestantur Ambrosius, Bernardus, & Epiphanius, & Rupertus; vnde Abulensis dixit: Propter excellentiam huius fidei beatam Virginem ab Augustino, & Bernardo matrem credentium vocitatum. Sane cum plena esset gratia, id attestante Archangelo, Gabriele. non poterat non plena esse fides, cum quantum creuerit gratia, tantum & fides. Blasphemam Lutherus, cum à fide Centurionis fidem Mariæ superari mendaciter, effutiuit, eo conuictus testimonio, quod Christus de Centurione dixit: Non inueni tantam fidem in Israel: sed non percalluit intelligentiam horum verborum, quia hoc loco non comparat Christus Centurionem cum omnibus, & singulis, qui ex populo in ipsum crediderunt; hoc enim modo, non solum fides Virginis, sed etiam Simonis, & Annæ, Ioseph, & Ioannis Baptistæ, & Magorum, atq; aliorum plurimorum fuit maior, quàm fides Centurionis; sed comparat illum cum his, quibus ipse prædicauerat, & in quorum conspectu miracula fecerat, ex quibus aliqui fidem in Christum conceperant, inter quos hunc Centurionem excelluisse affirmat; excelluisse, inquam, vel absolute, vel solum proportionem quadam, quia ille cum effect Gentilis, & neque ex Scriptura, neque ex maiorum traditione esset instru-

ctus, facilius, constantius, atque admirabilius credidit. Tantum ergo à veritate abest, Centurionis fidem præferendam esse Marianæ fidei, vt, & Apostolorum, Principum Ecclesiæ, & qui primitias Spiritus habuerunt, longè sit anteponcenda, vt his verhis edocuit Diuus Anselmus libro de excellentia Virginis: Licet ipsi Apostoli per reuelationem Spiritus sancti edocti fuerint in omnem veritatem incomparabiliter, tamen eminentius: ac manifestius ipsa per eum spiritum veritatis illius veritatis profunditatem intelligebat, & per hoc multa eis per hanc reuelabantur, quæ non solum in se simplici scientia, sed ipso effectu, ipso experimento didicerat. Verum obiiciunt Marianæ fidei hostes, eam de Incarnationis mysterio dubitasse, dum Angelo sibi illud nunciandi, dixit: quomodo fiet istud, quomodo virum non cognosco? sed per doctæ, & Eusebii Emeselenus in hæc verba: Non dubitat fieri, quod Dominus Angelus fieri promittit; interrogat tantum: quomodo fiet? quoniam quamuis Virginem aliquando parituram audierat, dicit enim Isaias: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, quomodo tamen pariet, non dicit: quia igitur Virgo est, & virum non cognoscit, quomodo pariat; & Virgo maneat, interrogat, quia nulli adhuc reuelatum erat. Rursus Decipara Maria non solum fidei, sed Theologicæ sapientiæ lumine diuinitus ei infuso, quo distinctius fidei arcana cognoscuntur, valde illustrata fuit: ita docent communi consensu Patres, D. Bernardus, Bonauentura, Anselmus, & D. Bernardinus, qui ait: quantum ad rationem, & intellectum, tanta ei sapientiæ claritas à Deo superinfusa est, quod perfectè superintelligebat creaturas, & Creatorem, & omnia bona amplectenda, & mala fugienda; & Albertus magnus lib. de B. Virg. cap. 96 ait: beatam Virginem simul cum habitu fidei habuisse actum, quo perfectius, quàm Adam in sopore, & quàm Ioannes super pectus Domini, & quàm Paulus in raptu cognouerit mysteria supernaturalia. Ac tandem D. Anselmus in hom. super euang.

Ambros. li. 2. de Virg. lib. 2. in Luc. S. Bern. serm. 35. in Cant. cir. fin. & li. de poss. c. 2. Epiph. ser. de laud. Virg. Rup. ser. in lib. in Car. Abulens. par. 2. cap. 31. Maish. 5.

gel. Lucæ cap. 10. super illa verba: Intra-
uit Iesus in quoddam castellum, sic ait: Chri-
stus; ut dicit Apostolus, est Dei virtus, &
Dei sapientia, & in eo sunt omnes thesauri
sapientie, & scientie Dei, & Christus est in
Maria: ergo omnes thesauri sapientie, & scien-
tie Dei sunt in Maria. Sed non solum re-
rum supernaturalium, sed & naturalium
in quibus non quo sanctiores, eo peritio-
res esse solent Sancti, limpidissimam ha-
buit cognitionem, ut testantur Iacobus
Episcopus Christopolitanus, D. Antoni-
nus, & Albertus magnus ab eo relati, idque
super Magn. ex eo satis verisimile fit: nam rerum na-
turalium, & moralium cognitio iuuat val-
de ad perfectam sacramentum Scripturarum
intelligentiam, ad perfectionem ad theo-
logicam doctrinam, ad referenda, & suadenda
obscura fidei arcana, & ad consumma-
tam in rebus agendis prudentiam: cum
ergo in his omnibus præexcellens fuerit
B. Virgo, consequens est, perfectissimam
rerum naturalium cognitionem ei non de-
fuisse: sed nec etiam prophetia clarò lu-
mine caruisse, tota Patrum antiquitas
probat. S. Cyrillus, Epiphanius, Nazian-
zenus, Gregorius Nissenus, Ambrosius,
Augustinus, Eusebius, D. Thomas, Gala-
tinus, specialiter tamen D. Basilius, expo-
nens illa verba Isaiæ: *Accessi ad prophetis-
sam, & in vtero concepit: in hunc modum
loquitur: Quod Maria prophetissa fuit, ad
quam proximè per spiritus prænotionem ac-
cesserit Isaias, nemo contradixerit, qui si me-
mor verborum Mariæ, quæ prophetico assata
spiritu, eloquuta est: Magnificat anima mea
Dominum: ad cuius Canticum verba si parum ani-
mum accommodaueris, non utiq; per dissidium
I. Tho. 3. p. 9. negabis Virginem veram prophetissam fuisse. D.
27. 43. ad 3. etiã Hieronymus super Isaiam, licet aliã
Golat. lib. 7. illius loci expositionem sequatur, ait ta-
men: quidam prophetissam, sanctam Mariam
interpretantur, quam prophetissam fuisse, non
4. 1. & 12. dubium est: ipsa enim loquitur in Euangelio:
ecce enim amodo beatam me dicent omnes ge-
nerationes. Hæc Hieronymus. sed Rupertus
non contentus illam Prophetissam
vocasse, Archiprophetissam illam fuisse*

docet, dum ait: Prophetissam esse Prophecia-
rum, quia, & Prophetas docuit, & de ipse
omnes Prophetas prophetarum. Addunt etiam
Patres, varijs reuelationibus frequenter
illustratam Virginis mentem, quotidie
eum ab Angelis visitatam in infantia
sua, dum in templo commoraretur, refe-
runt id D. Bonaventura ex Hieronymo,
Gregorius Nicomediensis, Cedrinus, &
Andreas Cretensis, qui vocavit bea-
tam Virginem, fontem, diuinarum reuelationum,
qui exhauriri non possit: & B. Lau-
rentius Infirmitas ait: nec angelica tan-
tum, verum etiam filij iugiter visione, ac col-
loquio exultauit: illi enim celestis visio de-
beatur, cui incomparabilis gratie merat ple-
nitudo. Quid plura? maiora certe & su-
blimiora commemorabo. Equidem
licet Diuus Athanasius serm. de sanctissima
Deipara, negat illam in die
Incarnationis clarè vidisse verbum di-
uinum, non tamen desunt grauissimi
Doctores (quibus assentior) constan-
ter asserentes beatam Virginem, dum
mortali corpore induta erat, clara, ac
intuitiua visione diuinam essentiam
conspexisse: nam præter Albertum ma-
gnum, Dionysium Richelium, Gerfom-
nem, Vbertinum, Casalium, Villam-
nouam Archiepiscopum Valentinum,
& moderniores alios Doctores, non
nulli etiam illis antiquiores Patres eidem
sententiæ subscribere: Rupertus enim su-
per Cant. in illa verba: *oculi tui columba-
rum*, ait: beatam Virginem raptam fuisse
in tertium coelum, & vidisse arcana my-
steria, quæ non licet homini loqui, perfe-
ctius & excellentius, quàm Paulum. simi-
lia scripsit D. Antoninus: *in ipso conceptu
vel partu illi datum est ad horam, ut videret
mysteria huiusmodi, ut in patria, sicut Pau-
lus vidit in raptu; pro quo adducit D. Ber-
nardum hom. 4. super missus, dum ait: Illi
solum datum esse nosse, cui datum est experiri,
ut qui soli Patri notus est, sit & illi. Ac tan-
dem D. Augustinus, & D. Thomas con-
cedentes id Moyfi, & D. Paulo, quia ille
fuit primus Doctor Iudæorum, & Pau-*

Hieron. apud
D. Bonau. li.
medic. Chri-
sti c. 3.
Greg. Nicom.
hom. de obla.
Vir. in templo.
Cedrin. in cõ-
pend. Hist.
Andr. Cretes.
ser. de assum.
Laur. Iust.
D. Alban.
Alber. magn.
relat. à D. An-
ton. infra cit.
Richel. super
Dion. de ca-
lest hier. c. 18
Gerfom. alph.
88. tit. 9.
Vbert. Casal.
li. 1. arb. vite
Crucifixi c. 9
in fin.
Villano. Ar-
chi Valent.
ser. de reit.
Medi. 3. p. 9.
27. ar. 5. in fi.
Suarez. p. 9.
37. disp. 19.
sect. 4.
Rupert. lib.
3 in Cant.
Cant. 4.
D. Antoni. 3.
p. tit. 15. c. 17.
D. Aug. 12.
super Gen. ad
lit. c. 27.
28. & ep. 11. 2
ad Paul. c. 12.
D. Tho. 1. p. 9.
12. a. 11.
22. q. 175. a.
3.

lus primus doctor gentium, minime id Virgini denegare possent, quæ fuit etiam Apostolorum Doctrina, & magistra: maxime cum gratiæ, & præiulia seruis Dei concessa, eiusdem Genitrici non sint deneganda, vt Bernard. docuit epist. ad Canonic. Lugdunen. vnde si Moyses Dei visionem obtinuit media illa oratione, quam libro Exodi legimus: *Si inueni gratiam in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam: mihi dubium non est, id ipsum facilius beatam Virginem impetrasse, cui Angelus dixit: Inuenisti gratiam apud Deum, & quæ præ amoris magnitudine ardentius, quam Moyses sponli faciem intueri desiderabat, vt varia Cantorum verba satis indicant. Deinde quia D. Thomas non reputat inconueniens concedere, Adaricard. in 2. d. 23. q. 2. a. l.*

D. Tho. p. p. q. 94. art. 1. Ricard. in 2. d. 23. q. 2. a. l.

Dion. Carth. super Dion. de cæli hier. 4. 18.

*D. Ansel. de excell. Virg. lib. de excell. Virg. multa non solum simplici scientia, sed ipso effectu, ipso experimento didicerat de mysterijs Domini nostri Iesu Christi: & D. Antonin. 4. p. apponit ad id optimum exemplum: *Vidit, inquit, & experta est, se concepisse, non opere humano, & se peperisse parvulum cum virginitatis honore. Faciunt ad idem præcitata verba D. Bernardus, *Soli datum est hominibus, in nosse, cui datum est experiri. Denique non potuit non magnum incrementum sa-***

cientia Virginis in dies suscipere ex frequenti sacrarum Scripturarum lectione, & diuinorum arcanorum meditatione. vt enim dixit Origenes homil. 6. in Luca: *Habebat legis scientiam, & Prophetarum ratiocinia quotidiana meditatione cognouerat: vnde D. Ambros. lib. 2. de Virg. inquit: Tunc minus sola esse videbatur, cum sola esset, nam quomodo sola, cum tot libri adessent, tot Archangeli, tot Prophetæ? D. etiam August. alloquens Virginem ser. de nativ. ait: *Recole Maria, prophetiam lectionem: nec enim te scientia potest diuinorum præterire librorum, quæ ipsam plenitudinem paritura es Prophetarum. Ac tandem D. Gregorius Nissenus, & Sophronius affirmant, Deiparam Mariam à tenera ætate perfectè didicisse sanctam linguam, & quandiu in templo vixit, lectioni sacrarum scripturarum, & meditationi vacasse.**

Atque hinc est, quod cum B. Virgo tantis diuini luminis fulgoribus, tamquam multiplici naturalium, & supernaturalium rerum limpidissima cognitione potiretur, facillè aliorum illumina- esse potuit, vt & nomen (Mariæ) præfert, quod illuminatricem significare præcitati Patres nos admonuerunt. Vnde ipsi crebro, eam de Virginis laudibus sermonem instituunt, Ecclesiæ Catholice ac Apostolorum Principum illius doctrinæ, ac sapientissimam Magistram extitisse vno ore contestantur; præsertim tamen D. Ignatius Martyr, & Anselmus, necnō & D. Bernardus, dum ait: *Mariam Euangelistas illuminasse, iuxta sui nominis ethymologiam, nam Maria, illuminatrix interpretatur. Vnde D. Ambros. de B. Bern. Ioanne Euangelista ait: Mirum non esse, quod præ ceteris loquatur fuisse mysteria, cum ei sit. præsto esset aula cælestium sacramentorum & D. Ambros. Rupert. lib. de gloria, & honore filij hominis, inter alia præclara dicit, Virginitatem habuisse tempus tacendi, & tempus loquendi, priusque tacuisse, quamdiu Christus in hoc mundo vixit, cum conferebatur, & conferebat in corde suo omnia di-*

101. 4.

uina verba; & erat hortus verè conclusus, & fons signatus; postertus vero tempus, à Christo Domini ascensione. in quo erant emissiones eius paradisi, & fauus distillans labia eius, iocutam fuisse. Unde non immeritò beatam Virginem delincentiam fuisse putatam apud gentilitias scripturas per sapientissimam Minervam, quam ex cerebro Iouis ortam esse Ethnici commentabantur; apud facta vero volumina per Deboraham, quæ filios Israhel publicè edocebat, & per columinam nubis fulgentissimam, quæ eodem per desertum dirigebat.

101. 13.

101. in c. 2.

101. in c. 2.

101. in c. 2.

101. in c. 2.

101. in c. 2.

101. 4.

101. 15.

Atque hinc est, quòd Beda, ut refert Glossa ordinaria super illud: *Maria conseruabat omnia verba hæc* dixit: *Omnia, quæ de Domino, vel à Domino dicta, vel acta cognouerunt Virgo Mater, in corde diligenter reuoluebat, & sollicitè cuncta ad memoriam commendabat, ut, cum scribendi, vel prædicandi eius Incarnationis tempus adueniret, sufficienter uniuersa, prout essent gesta, quærentibus explicare possent.* Hinc etiam doctissimus Rupertus Abbas inter alias laudes, quas beatæ Virgini tribuit, hanc commemorat, quòd cum esset Apostolorum Magistra, & in multis, subobscuris eorum mētēs illuminaret, primo Apostolorum Concilio Hierosolymis coacto adfuerit. Verba eius, licet non pauca, quia tamen dulcia, silentio non præteribo: *Horum, inquit, discernendorum viique Magistræ te esse oportebat, ò beata Virgo, & Magistræ Magistrorum, id est, Apostolorum, iuxta illud: fons hortorum; putens aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano; an quia Spiritus sanctus illos docuit, idcirco tuæ vocis magisterio non illis opus fuit immò vox tua, vox illis fuit Spiritus sancti, quidquid supplementi opus erat, eisdem mortalibus, vel testimonij ad confirmandum singulorum sensus, quos acceperant ab eodem spiritu diuidente singulis, prout vult, ex religioso ore tuo perceperunt, instructo ad loquendum, bene composito ad tacendum, prout tempus erat opportuni.* An quia loco supra commemorato de Actibus Apostolorum, ubi facta seditione propter sacramenta Iudicis, commo-

nerunt Apostoli, & Seniores videre de verbo hoc, nullam tui mentionem scriptura fecit, idcirco prædicandum est, quòd conueniens ille te omiserit, & sanctum de tuo pectore, & de tuo ore spiritum non consuluerit immò ille, & in ceteris agendis, Tu Princeps omnem soluiti questionem, ita tamen, ut non clamares, neq; contenderes, nec audirentur vox tua foris: quia sicut ante nos dictum est. Tu sola es Virgo, quæ uniuersam hæreticam prauitatem interemisti. hæcenus Rupertus immò Canisius affirmat, Deiparam in prædicto Apostolorum Concilio caput extitisse, sed minime gentium id credam, arbitror quidem interfuisse, sed non præfuisse: cum enim illud Concilium, quòd primum omnium fuit, futurum esset in Ecclesia Catholica reliquorum, quæ in illa celebranda erant, certa regula, & norma, oportebat quidem non aliud esse caput illius, quàm summum Pontificem Petrum: unde non dubito, quin in publico illo Concilio ipse, tamquam caput Ecclesiæ à Christo Domino constitutum, primam sedem habuerit, & capitis munus gesserit: unde D. Bernardus postquam adduxerat verba illa: *Hi omnes perseverabant unanimiter cum mulieribus, & Maria matre Iesu,* subdit: *ita ne, & mulierem sese vltimam exhibebat, vniuersissima omnium poneretur merito facta nouissima prima, quæ cum prima facta esset omnium sese nouissimam facebat.* Quibus verbis non obscure indicat D. Bernardus, cum Apostoli essent perseverantes unanimiter in oratione, tunc Deiparam nouissimum elegisse locum. Sed ad rem nostram reuertentes, propter hanc eximiam B. Virginis sapientiam, Ecclesia Catholica vocat illam hæresum interempticem: *Cunctas hæreses sola interemisti in uniuerso mundo: quòd & disertis verbis dixerunt Athanasius, Hieronymus, Bernardus, & Rupertus.* Dicitur autem cunctas hæreses interemisse, quia exemplo suæ fidei, & doctrina, qua Apostolos multipliciter nominauit, singulari modo cooperata est ad extirpandos omnes errores. Quamuis inficias nō ibo; id propter alias

Canis. lib. de B. Virg. c. 1

D. Bernar. de verb. Apoc. super signum magnum.

Athor. 1.

Eccles. Cath. D. Athanas. sur. de sanct. Deipara. D. Hier. ser. de assump. D. Bern. ser. super signum magnum, & Regina. D. Rupert. 1. in Cant.

etiam

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

etiam rationes verificari posse, nimirum quia genuit illum, qui cum sit sol iustitiae, lucem intulit mundo ad interemptionem omnium haeresum sufficientem; & quia ipsa principem tenebrarum deiecit, qui est auctor omnium haeresum, & quia tandem speciali suo favore adiuuat fidei defensores ad expugnandos haereticos, & falsa eorum dogmata confutanda. Ad extremum accedit ad commendationem mirabilis sapientiae beatæ Virginis, quod non ab hominibus, fuerit edocta, sed partim à Deo ipso immediatè, partim per Angelos, aut sacram Scripturam; sic enim illud obseruauit D. Bern., dum ait:

D. Bern. hō.
4. super mis-
su.

Decuit, vt ab Angelo potius, quam ab homine mysterium disceret, ne mater à consilijs filij aliena videretur, & vt ipsa rerum tempus, & ordinem melius tenens, scriptoribus, & Prædicatoribus Euangelij referret veritatem, quæ, & plenè de omnibus à principio cælitus fuerat instruita mysterijs.

Atque hinc est, scientiam Virginis nullis erroribus fuisse admixtam, immò existimauerim intellectum eius in nullo retum genere, errore aliquo fuisse vquam obscuratum, aut ignorantia alicuius rei ad proprium statum pertinentis, laborasse; qui enim illam præseruauit à peccati originalis labe, quæ ianua fuit omnis erroris, consequenter creditur eamdem præseruasse à peccatis, quæ Matrem Dei dedebant; dedecet autem Matrem æternæ sapientiae; in qua erant omnes thesauri scientiæ Dei, error præiudicij dispositionis, & ignorantia eorum quæ ad proprium statum pertinent; & quidem cum huiusmodi error, & ignorantia non essent in statu innocentiae, & B. Virgo omnibus perfectionibus illius status, cum vitæ mortalitate non repugnantibus cumulatiſſima fuisse credatur, consequens est, omni errore, & ignorantia semper caruisse. Ac tandem; quia B. Virgo habuit plenum dominium suorum actuum: ergo potuit de rebus iudicare ea, quæ certa fide, vel scientia infusa, vel speciali, aut priuata aliqua reuelatione cognoscebat;

in alijs verò, vel suspendere assensum, vel solum iudicare, quid esset vero similius, vade eos grauitè errare arbitror, qui propter illa verba Lucæ: *Existimantes autem illum esse in comitatu requirebant*, errorem Virgini tribuunt, dum iudicauit filium suum esse, vbi re vera non erat: verba enim illa vel intelligenda sunt per synedochem, ad eum modum, quo de latronibus dicitur, quod blasphemabant Christum Dominum, cum tamen grauisſimum Doctorum sententia sit, solum vnū blasphemasse; ait ergo Lucas per synedochem: *Existimantes illum esse in comitatu*, Luc. 23.

quia id ita iudicabat solus Ioseph, non Maria: Vel quod mihi probabilis est; B. Virgo non iudicauit determinate esse in comitatu, sed quod attentis omnibus circumstantijs, verisimile videbatur esse in comitatu, quod sanè iudicium verum erat, & omni carnis errore. Illa tamen verba, quæ subsequuntur: *Et ipsi non intellexerunt*: ob quæ nonnulli putarunt, in beata Virgine fuisse manifestam ignorantiam duplicem expositionem satis congruam sustinent, prima, quod dicta sunt propter alios circumstantes, & non propter Virginem, aut Ioseph: nam cum ipsi apertissimè cognouissent Christum non habere humanum patrem, non poterant non intelligere, quod cū ille dixit: *Nesciebatis, quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse* & loquebatur de æterno Patre, secunda expositio sit, quod esto de B. Virgine dicta sint verba illa, sensus eorum est, quod non intellexerunt rationes ob quas Christus Dominus ea protulit, & quid vellent illis significare: ita Origenes, & Theophilactus in Lucam, & Iansenius cap. vlt. suæ Concordiæ.

Tandem, vt, quæ ad Marianum nomen spectant, absoluiam, & quæ ex varia lectione concepti, penitus exhaustam, duo obseruanda censui: Primum, quod præter supra allatas nominis Mariæ celebriores interpretationes, quas Sanctorum Patrum communis consensus acceptat, partim ex hebraica, vt *mare, & maris stella, il-*

Domina, vel *illuminatrix*; partim ex Syriaca, vt, *domina*, vel *dominans*, alias singularissimas eiusdem significationes reperio. Prima est, quod *Maria* interpretatur *Dominus* ex genere *meo*: huius auctor est D.

D. Ambr. de
Ista. Virg.
6. 1.

D. Epiphanius.

Eccl. 24.

Rutil. Episc.
lib. 2. super
Magnificat.
6. 22. d. 5.

Lutherus in
festo Annū.
impugnatus.

Victor. ibid.

Ambrosius, quæ si vera interpretatio est, nemo sanè poterit inficiari, nomen hoc non esse consonum rei, cum B. Virgo Christum supremum omnium dominū genuerit: Secunda est, *Mariam* significat *speciem*; hanc tradidi Epiphanius dicens: *Mariam interpretari solemus Dominam, atq; etiam speciem: peperit enim Dominum, qui est spes totius mundi, vnde & ipsa dixit: Ego mater pulchre dilectionis, & timoris, & magnitudinis, & sanctæ spei.* Tertia, vt idem polleat *Maria*, quod *imitatrix Dei*: hanc refert, & acceptat Episcopus Rutilius hebraici idiomatis peritissimus. In eo autem potissimum sitam esse reor hanc imitationem, quod sicut Deus Deum generat, sic *Maria* eundem Deum genuit; & sicut filius Dei ab æterno fuit genitus de substantia Patris, ita idem secundum humanitatem in tempore fuit ex substantia Matris; & sicut natiuitas illa æterna absq; ulla corruptione fuisse noscitur, sic natiuitas eiusdem temporalis, Matris integritatem non minuit, sed sacrauit. Alij tandem alias interpretationes assignant, quas idem Rutilius refert, nec refellit, nimirum, vt liceat interpretari, idem valere *Mariam*, quod *Deus de conceptu*, siue *de partu meo*, vel, vt alijs placet, *de monte*, vel *de altitudine Dei*. Secundum, quod obseruandum duxi, duplicem apud hæreticos esse receptam *Mariani* nominis interpretationem, omnino à Catholicis execrandam: Impius enim Lutherus in postilla circa Euangelium in Festo Annunciationis *Mariæ* ait: *Mariam* apud hebræos idem sonare, quod apud nos: *guttula, quæ hydræ adheret, quæ si mari, aut magno fluuio comparetur, nihil quidquam est.* Victorinus verò hæreticus cum nouatoribus græco idiomate nomen *Mariæ* deducens; *miseriam* significare docuit; sed miseri ipsi, & infortunati, qui se Catholi-

cæ Ecclesiæ Romanæ hostes profitentur: sibi ferant has sycophanticas interpretationes, ex supercilioso eorum Marte mendacissimè confectas, ad extenuandum clarissimum, ac facerrimum *Mariæ* nomen, nihil magnum, aut excelsum illud significare nitentes: nos præcorum Patrum expositiones, vt par est, suspicientes, ac venerantes, *Mariam*, *Amarum*, *Mare*, *Dominam*, *stellam maris*, *illuminatam*, & *illuminatricem* significare fatemur. Sed nec possum, nec debeo Erasmi impiam audaciam non retundere, dum in primum grammatica inflatione intumescens, enixè postulat à nobis, ne *Mariam* per trisyllabum, sed per dissyllabum, *Miriam*, vel *Miriã* pronunciemus: meminisse enim hunc satyrum oportebat, quod LXX. peritissimi linguarum Interpretes, qui multo retrò annis B. Virginem antecesserunt, *Mariæ* nomē amplexi fuerant, ac veteris Testamenti libris illud inseruerant; vnde tam Ecclesia græca quàm latina, & tam Patres illius, quàm istius, vnanimi consensu trisyllabum *Mariæ* semper vsurparunt; quæ igitur Erasmi impudentia est, qui mauult Ecclesiæ dare legem, quàm accipere. Meminisse etiam debebat, D. Paulum prophanas, & horridas vocum nouitates longè fore ab Ecclesia Christi propulsandas, Timotheum suum discipulum docuisse, quo ergo iure Erasmus de multiplici hæresi vehementer suspectus, sacrosancti nominis *Mariæ* mutationem in Ecclesiam Christi inuohere gestit? Nos Catholici, Ecclesiæ Romanæ germani alumni, *Mariam* cogitamus, *Mariam* pronunciamus, *Mariam* inuocamus, *Mariani* huius nominis singulas literas, nulla dempta, amplectimur, & veneramur, honorem nomini illius deferentes, quæ auctorem vitæ nobis genuit Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in sæcula sæculorum.

Amen.

Aa 2 HOMI-